

Državni izpitni center

P 0 8 2 A 1 0 3 1 3

ŐSZI IDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2008. augusztus 25., hétfő

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

1. feladatlap

FELADAT	MEGOLDÁS	PONTSZÁM
1.	C	1
2.	B	2
3.	a) nem	1
	b) A címet azért nem tartom megfelelőnek, mert nem témamegjelölő. vagy A szöveg nem az alapítóról, hanem a vállalat fejlődéséről szól. <i>Vagy ue. másképpen.</i> <i>A megfelelő indoklás és helyesírás 1-1 pont. Egy súlyos, ill. két kisebb helyesírási hibát tartalmazó mondatért nem jár pont.</i>	2
4.	1. és 2. rész	1
	<i>Akkor is elfogadjuk, ha csak a 2. részt írja be.</i>	
	3. és 4. rész	1
	5. rész	1
5.	igaz	1
	hamis	1
	hamis	1
6.	– a világ legnagyobb Tescói vagy	1
	– mindkettő 2000 novemberében nyílt vagy – hasonló nagyságúak <i>Vagy ue. másképpen. A három közül kettőt.</i>	1
7.	3	1
	2	1
8.	a) Olyan szórólap/nyomtatvány, amelyben a Tesco egy-egy időszak kedvezményes árucikkeiről tájékoztatja a vásárlókat. <i>Vagy ue. másképpen.</i>	2
	Biztosítja, hogy ezek a legolcsóbb termékek. <i>Vagy ue. másképpen.</i>	2
	<i>Egy-egy helyes magyarázatért és a helyesírásért 1-1 pont jár. Egy súlyos, ill. két kisebb helyesírási hibát tartalmazó mondatért nem jár pont.</i>	1
9.	b) A	
	alkalmazott cég	1 1
10.	3.	1
	1.	1
11.	C	1
12.	megnyitás, terjeszkedés <i>Egy-egy helyes megoldás 1 pont.</i>	2

13.	a) C	1
	b) Pl.: Édesanyám mindent beszerzett. <i>Vagy más megfelelő.</i> <i>1 pont jár minden olyan mondatért, amelyben a beszerzett szó igeként szerepel, további 1 pont adható a megfelelő helyesírású mondatért.</i>	2
14.	a) Ft-ot	1
	b) ötszáznál több terméket	1
15.	a) alsó	1
	szemű	1
	b) ty	1
	szt	1
16.	a) T K K R h e l y / e z / é s / t <i>Minden két jó megoldás 1 pont.</i>	2
17.	A (alany) – áruház	1
	Á (állítmány) – foglalkoztat	1
	T (tárgy) – embert	1
18.	A Tesco alapítója akkor kezdett üzletemberként dolgozni, amikor huszonegy éves volt. <i>vagy</i> A Tescó alapítója huszonegy éves volt, amikor üzletemberként kezdett dolgozni. <i>A helyes összetett mondatért 1 pont, a helyesírásért további 1 pont jár. Egy súlyos, ill. két kisebb helyesírási hibát tartalmazó mondatért nem jár pont.</i>	2
19.	...arra..., hogy... <i>Egy-egy helyes megoldás 1 pont.</i>	2
20.	nagyobb	1
	kínálattal <i>Csak a helyesen leírt szavakért jár pont.</i>	1
21.	Tartalom: a témának való megfelelés, a feltüntetett adatok felhasználása	4
	Stílus: a hivatalos stílus követelményeinek való megfelelés (tárgyilagosság, tömörség, szókincs)	2
	Nyelvhelyesség: pontos, világos fogalmazás, a köznyelvi normatív formák használata, a nyelvjárási alakok kerülése, a helyesírási szabályok követése	4
	Szerkezet: az önéletrajz szerkezeti követelményeinek való megfelelés	1
	Terjedelem: kb. 120 szó, 10%-os eltérés esetében pontlevonás jár	1

2. feladatlap

A) Az irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Móricz Zsigmond Tragédia című novellájának részlete

A jelölt dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Ismerteti a részlet témáját: **2 pont (ismeret és megértés).**

0 pont: Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.

1 pont: Hiányosan, illetve csak részben jól ismerteti a témát.

2 pont: Jól ismerteti a témát.

Pl.: A szövegrészlet a szegénységet, az örökös éhezést, a nyomort s az ezzel párosuló vegetatív életformát mutatja be.

Vagy ugyanez másképpen.

Ismerteti az írói ábrázolásmódot: **3 pont (ismeret és megértés).**

0 pont: Nem, illetve rosszul ismerteti az írói ábrázolásmódot.

1 pont: Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az írói ábrázolásmódot.

2 pont: Jól, de kevésbé lényegre törően ismerteti az írói ábrázolásmódot.

3 pont: Jól, teljességre törekedve ismerteti az írói ábrázolásmódot.

Pl.: Az elbeszélő egyes szám harmadik személyben mondja el a történetet. Az író a részletes leírással hiteles képet alkot a vidéki szegény, nincstelen emberek életéről. A szereplő belső vívódását gondolatainak idézésével jeleníti meg. Az elbeszélő és a szereplők tájnyelven szólnak meg – ez is a jellemzés eszköze.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Bemutatja a főhőst: **3 pont (alkalmazás és elemzés).**

0 pont: Nem, illetve rosszul mutatja be a főhőst.

1 pont: Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be a főhőst.

2 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan mutatja be a főhőst.

3 pont: Jól, teljességre törekedve mutatja be a főhőst.

Pl.: Kis János állandó éhezéshez szokott kisember volt. Jelentéktelennek tűnik: észre se vette senki, ...amolyan láthatatlan ember volt, akit senki sem lát meg, ...sohase volt egy percig sem érdekes ember; átlagos volt: Se nem erős, se nem gyenge, nem kicsi, nem nagy: nem sánta, nem begyes, ...Olyan volt, mint egy ember; két szeme volt, meg egy orra. Bajusza is volt.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mélységével arányosan adható meg.

Bemutatja a főhős értékrendjét: **2 pont (alkalmazás és elemzés).**

0 pont: Nem, illetve rosszul mutatja be a főhős értékrendjét.

1 pont: Hiányosan, illetve csak részben jól mutatja be a főhős értékrendjét.

2 pont: Jól mutatja be a főhős értékrendjét.

Pl.: Kis Jánost valójában soha semmi sem foglalkoztatta, egész élete a lemondásról szólt. Mivel állandóan éhezett, csak egy dolog érdekelte: az evés. A feleségét emiatt szokta elverni, s ha gondolt valaha valamire, arra, hogy mit volna jó enni.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mélységével arányosan adható meg.

Megvizsgálja a lakodalmi meghívás előtti lelkiállapotát: **3 pont (alkalmazás és elemzés).**

0 pont: Nem, illetve rosszul vizsgálja meg a főhős lelkiállapotát.

1 pont: Felszínesen, illetve csak részben jól vizsgálja meg a főhős lelkiállapotát.

2 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg a főhős lelkiállapotát.

3 pont: Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg a főhős lelkiállapotát.

Pl.: Kis János álmában lakodalomban volt, ahol teleette magát. Bosszankodott is, amiért felébredt. De *nem soká sajnálkozott*, hiszen már megszokta a lemondást: *Hozzá volt szokva, hogy neki egész életében mindenről le kell mondani.* Arról gondolkodott, milyen jó lenne, ha Sarudy, a gazda meghívná a lánya lakodalmára. Egész nap rosszkedvű volt az álomtól. *Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mélységével arányosan adható meg.*

Megvizsgálja a lakodalmi meghívás utáni lelkiállapotát: **3 pont (alkalmazás és elemzés).**

0 pont: Nem, illetve rosszul vizsgálja meg a főhős lelkiállapotát.

1 pont: Felszínesen, illetve csak részben jól vizsgálja meg a főhős lelkiállapotát.

2 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg a főhős lelkiállapotát.

3 pont: Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg a főhős lelkiállapotát.

Pl.: Kis János a meghívást hallván *majdnem elszédült. Valósággal megijedt.* Attól tartott, hogy nem tud majd eleget enni. A többi munkás örült a másnapi lakodalomnak, ő pedig csak hallgatott; nyugtalanság kerítette hatalmába, és egész éjszaka nem tudott aludni: *Sokszor felébredt, és ébren hánykolódott.* Reggel rosszkedvűen ébredt, és *...tisztán érezte, hogy igen nehéz a melle. Mintha pántok szorítanák.* Dühös volt: *Egye meg a fene a vén Sarudyt...* *Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mélységével arányosan adható meg.*

Értelmezi a főhős szándékát: **3 pont (szintézis és értékelés).**

0 pont: Nem értelmezi a főhős szándékát.

1 pont: Felszínesen, illetve csak részben jól értelmezi a főhős szándékát.

2 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan értelmezi a főhős szándékát.

3 pont: Jól, teljességre törekedve értelmezi a főhős szándékát.

Pl.: Kis János élete nagy lehetőségét látja a lakodalomban: az a szándéka, hogy kiegye a gazdát a vagyonából. Így akar bosszút állni egész addigi élete, szegénysége miatt: az evést munkának, feladatnak tekinti, és csak a kitűzött cél vezérli. Szinte harcba száll az előtte levő étellel, azonban hamarosan úgy érzi, hogy *jól van lakva ...* Rádöbben, hogy *nem fogja megbírni, amit vállalt.*

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mélységével arányosan adható meg.

Kifejti, hogyan jelenik meg a mai ember életében a felvetett kérdés: **3 pont (szintézis és értékelés).**

0 pont: Nem fejt ki véleményét a kérdésről.

1 pont: Felszínesen fejt ki véleményét, illetve közhelyeket fogalmaz meg.

2 pont: Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét.

3 pont: Jól, meggyőzően fejt ki véleményét.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet vele. A pontszám a kifejtettség mélységével arányosan adható meg.

B) A kevésbé irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Gyurkovics Tibor Tükröm, tükröm, mondd meg nékem című novellájának részlete

A jelölt dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Ismerteti a szövegrészlet témáját: **2 pont (ismeret és megértés).**

0 pont: Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.

1 pont: Hiányosan, illetve csak részben jól ismerteti a témát.

2 pont: Jól ismerteti a témát.

Pl.: A novellarészlet a felnőtté válás jellemző élethelyzetét mutatja be, és rámutat, hogyan szembesülnek a szülők kamaszodó lányuk „milyen vagyok” kérdéséből fakadó viselkedési problémáival.

Vagy ugyanez másképpen.

Ismerteti az írói elbeszélésmódot: **3 pont (ismeret és megértés).**

0 pont: Nem, illetve rosszul ismerteti az írói elbeszélésmódot.

1 pont: Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az írói elbeszélésmódot.

2 pont: Jól, de kevésbé lényegre törően ismerteti az írói elbeszélésmódot.

3 pont: Jól, teljességre törekedve ismerteti az írói elbeszélésmódot.

Pl.: Az elbeszélő a történetmondás során párbeszédes formát alkalmaz, és ezzel a jelenidejűség érzetét kelti; szereplőit tetteikkel, beszédmódjukkal és viselkedésükkel jellemzi, jelentős szerepet kap a modalitás.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Bemutatja a családot: **2 pont (alkalmazás és elemzés).**

0 pont: Nem, illetve rosszul mutatja be a családot.

1 pont: Hiányosan, illetve csak részben jól mutatja be a családot.

2 pont: Jól, teljességre törekedve mutatja be a családot.

Pl.: Az író egy átlagosnak tűnő háromtagú családot mutat be: egy kamaszlányt és szüleit. Bár semmi lényegeset sem árul el róluk, úgy tűnik, szeretetteljes légkörben élnek.

Vagy ugyanez másképpen.

Megvizsgálja a lány viselkedését: **3 pont (alkalmazás és elemzés).**

0 pont: Nem, illetve rosszul vizsgálja meg a lány viselkedését.

1 pont: Felszínesen, illetve csak részben jól vizsgálja meg a lány viselkedését.

2 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg a lány viselkedését.

3 pont: Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg a lány viselkedését.

Pl.: A kamaszlány, életkorából kifolyólag, a kinézetével van elfoglalva, ezért iskola előtt hosszan készülődik a fürdőszobában. Szülei noszogatására „kilibben” a fürdőszobából, és nemtetszésüket mellőzve tovább nézegeti magát a tükörben: ruháját, arcát vizsgálja, szőke hajkoronáját simítgatja. Bár anyja és apja utasításait figyelmen kívül hagyja, viselkedése nem tűnik problematikusnak, csupán lázad a szülői „tekintély” ellen, amikor kortársaira szeretne hasonlítani: *Senki se köti össze az osztályban. Az olyan régimódi.*

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a viselkedés vizsgálatának mélységével arányosan adható meg.

Elemzi a szülő-gyerek kommunikációt: **3 pont (alkalmazás és elemzés).**

0 pont: Nem, illetve rosszul elemzi a szülő-gyerek kommunikációt.

1 pont: Felszínesen, illetve csak részben jól elemzi a szülő-gyerek kommunikációt.

2 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan elemzi a szülő-gyerek kommunikációt.

3 pont: Jól, teljességre törekedve elemzi a szülő-gyerek kommunikációt.

Pl.: A lány reggeli viselkedésével és megnyilvánulásaival próbára teszi szülei türelmét. Az apa elveszítette türelmét, bosszantja lánya viselkedése, már kiabál. Választ nem is várva, nevelő szándékkal, kérdések formájában szól lányához. Az anya kellő türelemmel fogalmazza meg elvárásait, azonban a lány rövid, határozott válaszaiból kitűnik, hogy kitart saját elhatározása mellett. Nem haragszik a szüleire, elköszön, mielőtt iskolába indul.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az elemzés mélységével arányosan adható meg.

Értékeli a szülők magatartását: **3 pont (alkalmazás és elemzés).**

0 pont: Nem értékeli a szülők magatartását.

1 pont: Megfogalmazza, de nem értékeli a szülők magatartását.

2 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan értékeli a szülők magatartását.

3 pont: Jól, meggyőzően fejt ki értékelését.

Pl.: A novellarészlet rámutat a szülő feladatára: segítenie kell gyermeke megfelelő értékrendjének alakulását. Ám néha elfogyhat a szülő türelme, mint azt az apa példája is bizonyítja: siet, valószínűleg ezért bosszankodik lánya viselkedése miatt. Az anya megfelelően, kellő türelemmel jár el: a hajviselet nem annyira lényeges kérdés, hogy ebben az esetben mindenáron érvényesítse akarátát. Mindketten szeretik lányukat, aggódnak miatta: *Az asszony kedvtelve nézte a lányát., Kibírhatatlan – sóhajtott utána a férfi szeretettel...* Tudják, hogy lányuk viselkedése életkorából adódik.

Vagy más megfelelő. A jelölt meglátását akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet vele. A pontszám a kifejtettség mélységével arányosan adható meg.

Értelmezi az utolsó bekezdésben megfogalmazott felvetést: **3 pont (szintézis és értékelés).**

0 pont: Nem, illetve rosszul értelmezi a felvetést.

1 pont: Felszínesen fogalmaz, ill. az értelmezés csak részben jó.

2 pont: Megfelelően, de kevésbé árnyaltan értelmezi a felvetést.

3 pont: Jól, teljességre törekedve értelmezi a felvetést.

Pl.: Az apa úgy véli, hogy lánya, mint ahogy a kamaszok többsége, csak a külsőségekkel foglalkozik, a világ dolgai iránt nem tanúsít érdeklődést. Megnyilvánulását feltehetőleg saját viselkedésének igazolásaként kell értenünk. Szereti lányát, szépnek is találja, ezért azt szeretné, hogy valóban értékes, a külsőségekre kevésbé adó ember váljék belőle.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mélységével arányosan adható meg.

Kifejtí véleményét saját korosztályának értékrendjéről: **3 pont (szintézis és értékelés).**

0 pont: Nem fejtí véleményét a kérdésről.

1 pont: Felszínesen fogalmazza meg véleményét, ill. közhelyeket ír.

2 pont: Jól, de kevésbé meggyőzően fejtí véleményét.

3 pont: Jól, meggyőzően fejtí véleményét.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet vele.

A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Az irodalmi dolgozat nyelvezetét a szakmai érettségi vizsga tantárgyi vizsgakatalógusa alapján értékeljük (helyesírás, nyelvhelyesség: 4 pont; stílus: 2 pont; szerkezet: 2 pont).